

بخش آموزش رسانه تفریحی سنتر

کلیک کنید www.tafrihicenter.ir/edu

 نمونه سوال گام به گام

 امتحان نهایی جزوه

 دانلود آزمون های آزمایشی

متوسطه اول : هفتم ... هشتم ... نهم

متوسطه دوم : دهم ... یازدهم ... دوازدهم

www.tafrihicenter.ir

درسنامه

معرفی مجموعه اعداد طبیعی و حسابی:

$N = \{1, 2, 3, \dots\}$ (مجموعه اعداد طبیعی)

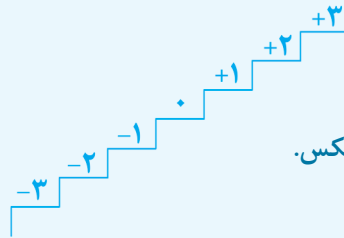
$W = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$ یا I (مجموعه اعداد حسابی)

معرفی محور اعداد و مجموعه اعداد صحیح:

$Z = \{\dots, -2, -1, 0, 1, 2, \dots\}$ (مجموعه اعداد صحیح)

مقایسه اعداد صحیح:

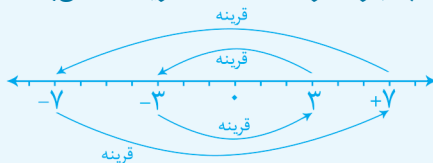
نمودار روبرو به قشنگی و راحتی، بزرگتری و کوچکتری اعداد صحیح را نشان می‌دهد، به دو نکته زیر توجه کنید.
(۱) هر چه به سمت بالای پله‌ها می‌رویم ارزش عدد بیشتر می‌شود و برعکس.
(۲) اعداد مثبت از صفر بزرگ‌ترند و اعداد منفی از صفر کوچک‌ترند.

توجه

معمولا از نوشتن علامت اعداد مثبت، صرف نظر می‌شود.
 $+8 = 8$ $+13 = 13$

قرینه اعداد صحیح:

قرینه یک عدد صحیح با عوض کردن علامت آن عدد بدست می‌آید. (به جز صفر) نماد علامت قرینه (-) می‌باشد.

$$\begin{aligned} -(+3) &= -3 & -(-3) &= +3 \\ -(+7) &= -7 & -(-7) &= +7 \end{aligned}$$

توجه

قرینه قرینه هر عدد با خود آن عدد برابر است. $-[-(-9)] = -9$

توجه

اگر تعداد علامت‌های قرینه پشت سر هم، زوج باشد عدد قرینه نمی‌شود و خودش می‌شود و اگر فرد باشد عدد یک بار قرینه می‌شود.

$$\begin{aligned} -(-(-(-(-4)))) &= -4 & -(-(-(-(-\dots(+25)))) &= (-25) \\ & & \text{۱۵ بار} & \end{aligned}$$

☞ قوانین جمع اعداد صحیح

الف) اگر دو عدد هم علامت باشند، بدون در نظر گرفتن علامت ها، دو عدد را جمع می کنیم و علامت یکی از آنها را پشت جواب می گذاریم.

$$(+7) + (+8) = +15 = 15$$

$$(-4) + (-6) = (-10)$$

ب) اگر دو عدد هم علامت نباشند، بدون در نظر گرفتن علامت ها، دو عدد را کم می کنیم و علامت عددیکه مقدارش بیشتر است را پشت جواب می گذاریم. $(+6) = 6$ $(-5) + (+11) = (+6)$ $(-7) + (+3) = (-4)$

☞ خاصیت های جمع اعداد صحیح

الف) جمع هر عدد با صفر، برابر با خود آن عدد است. $(+5) + 0 = (+5)$

ب) جمع هر عدد با قرینه اش، برابر با صفر است. $(-4) + (+4) = 0$

ج) در جمع اعداد صحیح جابجایی اعداد باعث تغییر جواب نمی شود.

☞ قانون تفریق اعداد صحیح

در تفریق اعداد صحیح، عدد اول را با قرینه ی عدد دوم جمع می کنیم؛ یعنی:

$$(+6) - (+10) = (+6) + (-10) = (-4)$$

$$(-11) - (+7) = (-11) + (-7) = (-18)$$

☞ قانون ضرب و تقسیم اعداد صحیح

روش ضرب و تقسیم اعداد صحیح دقیقاً مانند ضرب و تقسیم اعداد طبیعی و حسابی است که در ابتدایی یاد گرفتید فقط تعیین علامت جواب لازم است که آنها طبق جدول علامت های زیر معلوم می شود.

÷ یا ×	-	+
-	+	-
+	-	+

برای ساده تر شدن کار می توان اینگونه گفت:

الف) اگر دو عدد هم علامت باشند جواب ضرب یا تقسیم مثبت است.

ب) اگر دو عدد غیر هم علامت باشند جواب ضرب یا تقسیم منفی است.

$$(-9) \times (+4) = (-36)$$

غیر هم علامت

$$(-10) \times (-20) = +200$$

هم علامت

$$(+28) \div (-4) = (-7)$$

غیر هم علامت

$$(+30) \div (+5) = +6$$

هم علامت

📌 ترتیب عملیات ریاضی در محاسبات

برای محاسبه حاصل یک عبارت، بسیار مهم است که ترتیب عملیات رعایت شود.
 (۱) پرانتز و کروشه: عبارت‌های داخل کروشه یا پرانتز را حساب می‌کنیم و اگر چند پرانتز داخل هم داشتیم از داخلی‌ترین پرانتز شروع به محاسبه می‌کنیم.

(۲) توان و جذر (در فصل‌های آینده با این دو موضوع آشنا می‌شویم)

(۳) ضرب و تقسیم: ضرب و تقسیم‌ها را به ترتیب از سمت چپ انجام می‌دهیم.

(۴) جمع و تفریق: جمع و تفریق‌ها را به ترتیب از سمت چپ انجام می‌دهیم.

 توجه

تعداد اعداد متوالی با فاصله‌های یکسان از فرمول زیر بدست می‌آید.

$$+۱ \frac{\text{عدد اول} - \text{عدد آخر}}{\text{فاصله دو عدد متوالی}}$$

مثال: $۱۵, ۲۰, ۲۵, \dots, ۹۵ \Rightarrow \text{تعداد} = \frac{۹۵-۱۵}{۵} + ۱ = ۱۷$

 توجه

مجموع اعداد متوالی با فاصله‌های یکسان، از فرمول زیر بدست می‌آید.

$$\frac{\text{تعداد} \times (\text{عدد آخر} + \text{عدد اول})}{۲}$$

مثال: $(-۱۶) + (-۱۲) + (-۸) + \dots + (+۵۶) = ?$

$$\text{تعداد} = \frac{(+۵۶) - (-۱۶)}{۴} + ۱ = \frac{۵۶+۱۶}{۴} + ۱ = ۱۹$$

$$\text{مجموع اعداد} = \frac{[(-۱۶) + (+۵۶)] \times ۱۹}{۲} = \frac{۴۰ \times ۱۹}{۲} = ۳۸۰$$

 توجه

برای محاسبه میانگین دو یا چند عدد صحیح می‌توان از فرمول مقابل استفاده کرد.

$$\text{میانگین} = \frac{\text{جمع اعداد}}{\text{تعداد اعداد}}$$

مثال: میانگین دمای شهرهای قم (-۱۵) درجه، تهران (-۱۲) درجه و یزد (+۱۵) درجه را بدست آورید.

$$\text{میانگین} = \frac{(-۱۵) + (-۱۲) + (+۱۵)}{۳} = \frac{(-۱۲)}{۳} = -۴$$